

PRACTICE-ORIENTED ARTICLE

Krigsførelsens Kredsløb – en fornuftig hypotesegenerator

En bro fra organiseret intuition til videnskabelig analyse

Mikkel Storm Jensen

Royal Danish Defence College, DK
msje@fak.dk

After a long and – from an analytical and philosophical perspective – relatively dormant existence as an analytical tool taught and used by Danish officers since the early 1960s, the Capability Cycle (the literal translation from Danish, “the Cycle, of Warfare” is somewhat misleading) has been thoroughly analyzed over the last couple of years. Theoreticians as well as practical users of the model have all demonstrated a number of ways in which the model is philosophically and methodically lacking as a proper scientific model. This article reflects the author’s thoughts on the criticism of the model as well as the suggestions to alter and expand it based on his own experiences with practical use of the model as a tool for real-world intelligence analysis through more than a decade. The critics are right to argue that the model is not a proper theory in the social science sense. However, this article finds that the model should remain unmodified with an inner circle representing the examined entity and an outer circle reflecting the society in which the entity originates. In its current format, the model is a simple, but effective tool for organizing the analyst’s available information. Furthermore, it is a means to help him or her focus the search for further information and to generate hypotheses that can then be tested with scientific methods.

Keywords: Intelligence analysis; social science; hypothesis generation

Efter en lang og videnskabsteoretisk ret ubemærket tilværelse er Krigsførelsens Kredsløb blevet gennemanalyseret de seneste år. Både teoretikere og praktikere har påvist en lang række videnskabsteoretiske mangler, der gør modellen mindre anvendelig som en konsistent ramme for analyser af omverdenen.

Denne artikel er dels en refleksion over mine egne erfaringer med modellen siden min analyse af den i *Militært Tidsskrift* i 2004, dels en kommentar til den kritik og de forslag til revision af modellen, som mine kollegaer, Nørby, Sjøgren, Trautner, Marrup og Michaelsen, giver i deres bidrag til dette temanummer. Artiklen er både en indrømmelse til kritikerne af modellens videnskabelighed og et forsvar for dens anvendelighed i sin oprindelige, enkle form. Modellen med det misvisende navn Krigsførelsens Kredsløb beskriver ikke et kredsløb og er ikke begrænset til militære forhold; den er et middel til at skabe sig overblik over kompleks empiri og til at generere hypoteser, der så efterfølgende kan efterprøves, fx med samfundsvidenskabelige metoder.

Artiklen indledes med en kort præsentation af baggrunden for mine faglige erfaringer med modellen som militær analytiker. Herefter gennemgås to eksempler på analytisk brug af modellen til dels at identificere ubekendte parametre, dels at afklare en undersøgt entitets underliggende rationalitet og handlingsmønstre. Disse afsnit adresserer samtidig Sjøgrens videnskabsteoretiske kritik af modellens mangel på teoretisk konsistens og Trautners kritik af dens mangel på forklaring af tilsyneladende irrationel og suboptimal adfærd (Sjøgren 2018, 2020a, 2020b; Trautner 2020). Herefter diskuteres Michaelsens forslag om at udvide modellens indre ring med den undersøgte entitets opgave og Marrups forslag om at udvide den med en ny, yderste ring, der indrammer den undersøgte entitets situation i forhold til det internationale miljø, den befinder sig i (Marrup 2020; Michaelsen 2020). Afslutningsvis argumenterer jeg for, hvorfor Krigsførelsens Kredsløb i sin

nuværende, enkle form med en indre og en ydre ring kan løse sin opgave, men godt kunne bruge et mere dækkende navn.

Krigsførelsens Kredsløb kan ikke stå alene

Indrømmelsen til kritikerne er hurtigt overstået: Søren Sjøgren konkluderer i sin videnskabsteoretiske analyse: "Krigsførelsens kredsløb er således en nyttig struktur, en huskeliste eller en model, der har vist sig anvendelig til at skabe sig et indblik i et meget komplekst felt, bl.a. ved at afgrænse det militære rum. Kredsløbet er et middel, der kan generere hypoteser eller udpege problemer, som vi efterfølgende med egentlige videnskabelige teorier må søge at besvare. Deraf følger, at hvis vi ønsker at anvende krigsførelsens kredsløb argumenterende eller forklarende så kræver det, at vi supplerer med egentlig teori. Modellen kan ikke stå alene" (Sjøgren 2020a).

Så kan det næppe siges kortere eller mere præcist, hvad Krigsførelsens Kredsløb er, og hvordan den skal bruges.

Min baggrund for at bidrage til den fortsatte diskussion af Krigsførelsens Kredsløb er ikke videnskabsteoretikerens, historikerens, filosofens eller militærteoretikerens. Det er praktikerens – helt præcist efterretningsanalytikerens – anvendelse af modellen, der er mit udgangspunkt.

Som de fleste andre officerer stiftede jeg bekendtskab med modellen som kadet, og mens jeg blev uddannet til kaptajn, fik jeg til opgave at skrive krigshistorieopgave om Krigsførelsens Kredsløb i 2003. Opgaven blev året efter forkortet til en artikel udgivet i *Militært Tidsskrift*, men jeg fik aldrig mulighed for at dykke dybere ned i fortolkning og kritik af modellen end med artiklen fra 2004. Til gengæld fik jeg snart brug for den, da jeg i 2005 blev ansat som analytiker i Forsvarets Efterretningstjeneste (FE). Her skulle jeg hurtigt sætte mig ind i omfattende og komplekse situationer med henblik på at varsle om sandsynlige udviklinger og trusler i form af nuværende og potentielle modstanderes hensigter og metoder.

I den situation blev modellen med den indre og ydre ring et nøgleværktøj til at strukturere kompliceret og vanskeligt overskuelig empiri fra operationsområder, hvor geografi, vejr, terræn, sociale, økonomiske og kulturelle forhold var fremmedartede, udviklede og indbyrdes sammenhængende, men uoverskuelige. Krigsførelsens Kredsløb hjalp mig til at få overblik og identificere områder, hvor jeg manglede viden. Det overblik hjalp mig med at formulere konkrete efterretningsbehov, der så igen kunne omsættes til planer for indhentning. Ifølge modellen var de forhold, jeg skulle rapportere om i FE – nemlig modstanderens hensigter og metoder – reflekteret i modstanderens doktrin, teknologi og organisation. Jeg kunne bruge modellen til at opstille hypoteser, hvis jeg antog, at doktrin, teknologi og organisation var optimeret i forhold til modstanderens rationalitet under de omstændigheder og begrænsninger, som modstanderens omgivende samfund udgjorde.

I praksis betød det, at hvis jeg vidste nogenlunde, hvordan entitet X var udrustet, og hvad deres doktrin var, kunne jeg med nogle antagelser om X's rationalitet (med udspring i den tilgængelige viden om den ydre rings politiske, økonomiske og kulturelle/ideologiske betydning for X) opstille hypoteser om X's organisation. Hypoteserne kunne derpå efterprøves og sammenlignes ved hjælp af eksisterende indhentning eller give inspiration til nye midler og metoder til at indhente den nødvendige viden.

Den opmærksomme læser vil have opdaget, at der her er tale om en ligning med to ubekendte: rationalitet og organisation. Det er skidt matematik og en af forklaringerne på, at efterretningsanalyse og varsling er ret upræcise kunstarter.

Min pointe er, at Krigsførelsens Kredsløb, præcis som Sjøgren videnskabsteoretisk argumenterer for, ikke er en præcis, videnskabelig analysemetode, men en fornuftig hypotesegenerator (Sjøgren 2020a). Det er en analytisk ramme, der hjælper analytikeren til at få overblik over sin viden, identificere hullerne og begynde at finde de rigtige metoder til at fylde dem ud.

Den centrale diskussion om modellens underliggende rationalitet

Et tilbagevendende tema i diskussionerne af Krigsførelsens Kredsløb er, hvilke kræfter der styrer sammenhængen – harmonien, som Marrup meget fint kalder det – mellem modellens elementer (Marrup 2020). Sjøgren opstiller en række filosofiske udgangspunkter for rationalitet og tester dem på Krigsførelsens Kredsløb et ad gangen for at se, om modellen er filosofisk konsistent – og det er den ikke (Sjøgren 2020a). Trautner kritiserer modellen for implicit at antage rationalitet i form af optimering af den undersøgte entitets kampkraft, når en sådan antagelse åbenlyst kan tilbagevises empirisk (Trautner 2020).

Man skal ikke lede længe i krigshistorien for at finde suboptimale kombinationer af organisation, doktrin og teknologi, hvis det eneste relevante målepunkt er slagkraft på slagmarken. Hvorfor dominerede tunge, ineffektive stridsvogne krige i Kina i bronzealderen, når kavaleri var meget mere effektivt? Hvorfor ændrede de franske riddere ikke doktrin eller organisation efter gentagne nederlag til engelske langbuer

og infanteri i 1346 ved Crecy og i 1356 ved Portiers? Hvorfor tabte de på samme måde igen ved Agincourt i 1415 (Bennet 1991; Nicolle 2000)? Hvorfor havde Storbritannien stadig store kavaleristyrker i 1917, når soldater til hest ikke havde kunnet bevæge sig på slagmarken siden 1914 (Harris 1996)? Hvorfor indførte det amerikanske forsvar i 1957 M-14-riflen med en 50 år gammel, tung og kraftig 7,62 mm-ammunition, når alle krigserfaringer fra anden verdenskrig pegede på, at mindre kalibre og ladninger var langt mere effektive for infanteriets kamp (McNaugher 1979)? Hvorfor deler Iran i dag sine styrker op i indbyrdes konkurrerende organisationer – revolutionsgarden, hæren og 'hjemmeværnet' – med overlappende opgaver, når landet er omgivet af modstandere og har meget begrænsede ressourcer? Hvorfor gjorde Nazityskland det samme ved at splitte kræfterne mellem Wehrmacht, SS og Volksturm, på trods af at verdenskrigen var en eksistenskamp, hvor truslen om forestående Untergang blev stadigt tydeligere (Christensen, Poulsen & Smith 2015: 435; Magenheimer 1998: 179; Rizvi 2012)?

Ingen af de ovenstående militære eksempler er optimale kombinationer af doktrin, teknologi og organisation, når man måler på slagkraft i forhold til opgave. Bruger man modellen uden for den militære ramme, er der ligeledes masser af eksempler på objektivt set irrationelle beslutninger om teknologi, doktrin og organisation: Verdens største producent af film, Kodak, ændrede ikke teknologi, da behovet opstod. Kodak opfandt det elektroniske kamera, men ignorerede opfindelsen og blev udkonkurreret. På samme måde har skiftende danske regeringer ændret såvel organisation, teknologi og doktriner i det danske skattevæsen uden realistiske hensyn til opgaveløsning og dermed bragt et system af yderste vigtighed for Danmarks og statens evne til at fungere ud i en række kriser, der har kostet Danmark milliarder af kroner.

Trautner kalder dette fænomen for de 'rationalitetsforstyrrende faktorer', og Sjøgren demonstrerer som sagt systematisk, at videnskabsteoretisk stringente tilgange til at forklare modellens antagelser om rationalitet ikke holder. Den er ikke stringent (Sjøgren 2020a; Trautner 2020). Uden antagelse af rationalitet og dermed kausalitet mellem elementernes indbyrdes forhold forsvinder muligheden for at bruge Krigsførelsens Kredsløb til at forudsige udviklinger eller opstille hypoteser om de elementer i modellen, som man savner viden om.

Men herved nedtoner Trautner og Sjøgren en af modellens nyttige anvendelsesmuligheder for analytikeren: Selve den undersøgte entitets rationalitet er et undersøgelsesobjekt, som modellen kan – og skal – belyse. Med andre ord bliver den undersøgte entitets rationalitet et undersøgelsesobjekt, om hvilket analytikeren kan opstille og efterprøve hypoteser ved hjælp af fx sociologiske, økonomiske eller andre samfundsvidenskabelige metoder.

Man kan derfor opstille hypoteser om den betragtede entitets rationalitet, når man bliver præsenteret for situationer, hvor den tilsyneladende optræder irrationelt. Døde de franske riddere ved Agincourt, fordi deres selvforståelse ikke tillod dem at skifte taktik? Var der stadig masser af kavaleri i de britiske styrker i 1917, fordi de ledende generaler var vokset op i kavaleriet og ikke kunne forestille sig en fremtid uden? Var det samme konservatisme blandt amerikanske generaler, der medvirkede til, at USA i 50'erne fik NATO til at fastholde 7,62 mm i årtier, skønt erfaringerne fra anden verdenskrig pegede på mindre kalibre som optimalt? Er Irans og var Nazitysklands styrker delt op, fordi udemokratiske regeringer ikke vil have et samlet militær, der kan gennemføre kup? Kunne Kodaks ledere ikke overskue, at Kodaks egen opfindelse ville gøre firmaets enorme investeringer og markedsandele baseret på traditionel film forældet i løbet af få år, og fik det dem til at ignorere de åbenlyse konsekvenser? Satte danske politikere ideologiske hensyn højere end hensynet til samfundsøkonomien, da de beordrede reformerne af skat? Alt dette er blot hypoteser om forklaringer på åbenlyst suboptimale observationer af organisation, doktrin og teknologi. Men det er vigtigt, at analytikeren undersøger dem, fordi de fundne svar kan være med til at varsle om, hvordan den undersøgte entitet vil reagere fremover.

Samtidig understreger Sjøgrens og Trautners kritik, at Krigsførelsens Kredsløb stiller store og vanskelige krav til analytikeren. Analytikeren skal ikke alene gennem konkret argumentation sandsynliggøre den undersøgte entitets rationalitet, men også overkomme sin egen bias – en evig udfordring for alle analytikere. Det opnår man kun, hvis man eksplicit anfører, hvilke antagelser og forudsætninger man opstiller.

Islamisk Stats doktrin for føring af militære operationer – et taktisk eksempel på udfyldning af et hul i viden

Et enkelt, men illustrativt eksempel på brug af Krigsførelsens Kredsløb er afdækningen af terrorgruppen Islamisk Stats (ISIL) føringsdoktriner. Da ISIL pludselig erobrede store dele af Irak i 2014 efter at have etableret sig i relativ ubemærkethed i Syrien i ly af borgerkrigens kaos, var der kun begrænset viden om gruppens organisation, doktrin og teknologi både på det taktiske og det operative niveau (Bastug & Guler 2018). For at kunne varsle om udfaldet af ISIL's fremtidige konfrontationer med de irakiske styrker, herunder risikoen for, at de kunne erobre Bagdad, var det nødvendigt at tilvejebringe denne viden.

Det første, man fik overblik over, var ISIL's anvendelse af teknologier på slagmarken. Ganske hurtigt fik man også et vist indtryk af deres organisation i form af størrelsen på ISIL's 'militære'¹ enheder. Men der manglede forklaringer på, hvordan ISIL kunne fordrive irakiske sikkerhedsstyrker, der på papiret fremstod som overlegne i både antal og udrustning. Dele af ISIL's doktrin, herunder deres brug af propaganda i form af udbasunerede grusomheder mod tilfangede sikkerhedsstyrker til at undergrave moralen, var kendt, men deres doktrin for at føre de indsatte styrker var ukendt.

Man kunne principielt opstille to væsensforskellige hypoteser om ISIL's føringsdoktrin:

- H1: ISIL styrer taktiske operationer stramt, eller
- H2: ISIL benytter *Auftragstaktik* og overlader det til lokale førere at udvise initiativ for at nå et generelt mål.

Analysen tog udgangspunkt i den rådige viden om ISIL's taktiske enheders teknologi og organisation og en simpel antagelse om, at optimering af den militære effekt var den bagvedliggende rationalitet for harmonien mellem de to kendte variable, organisation og teknologi, og den ukendte variabel: doktrin.

ISIL's organisatoriske enheder havde i 2014–15 form af 'infanterigrupper' på ca. 10 mand bygget op omkring relativ simpel militær teknologi i form af håndvåben, panserværnsraketter og maskingeværer. Disse enheder kunne slås sammen til større enheder ('delinger' og 'kompagnier') og i perioder forstærkes med særlige kapaciteter. Det kunne fx være i form af selvmordsbombere, der ofte blev brugt i stedet for artilleri til at indlede angreb (en teknisk-doktrinær løsning, som er udelukket for de fleste militære organisationer på grund af kulturelle forbehold, men som ISIL kan trække på med udgangspunkt i deres ideologisk-kulturelle baggrund i den ydre ring), eller specialisthold med morterer. Rapportering fra kampene gav indtryk af, at ISIL's enheder blev indsat med en taktisk fleksibilitet, der var større end de irakiske sikkerhedsstyrkers.

Jeg vurderede det som meget sandsynligt, at ISIL antog, at brug af radioer eller mobiltelefoner til at kommunikere på kamppladsen ville udsætte dem for en stor risiko for at blive erkendt og nedkæmpet. Rapporteringen fra kampene i Irak syntes at understøtte denne antagelse. Men ISIL's indsatser forekom samtidig velkoordinerede på det operative niveau.

Hvis ISIL's operative ledelse ikke brugte radioer eller telefoner til at kommunikere med sine enheder, hvad brugte de så? Den oplagte hypotese var naturligvis, at de brugte ordonnanser, der med bil eller motorcykel fordelte ordrer til enhederne. Fordelen ved ordonnansmetoden var, at ISIL ikke blottede sine enheder for elektronisk indhentning og efterfølgende angreb med fly eller artilleri. Ulempen var naturligvis, at det tog timer eller dage for en ordonnans at nå fra hovedkvarteret til enhederne i kamp. Hvis ISIL's føringsdoktrin kombinerede en stram og rigid kommandostruktur (hypotese 1) med brug af ordonnanser til føring, ville de stå i samme situation som de franske styrker i mødet med tyskerne i maj 1940 – de ville reagere for langsomt til at udnytte pludseligt opnåede chancer på slagmarken, og ISIL's styrker ville være ineffektive. Det var de ikke. Derfor var hypotese 2 om, at ISIL overlod det til lokale førere at opnå de pålagte mål ved at give dem overordnede opgaver og midlertidigt tildele centralt allokerede ressourcer som selvmordsbombere og mortarhold – *Auftragstaktik* – mere sandsynlig.

Anvendelsen af Krigsførelsens Kredsløbs tese om harmoni mellem organisation, doktrin og teknologi sandsynliggjorde altså følgende hypoteser om ISIL: *ISIL er tvunget til at bruge ordonnanser til at gennemføre føring. Det sinker kommunikationen, men ISIL kompenserer for dette forhold ved at give lokale førere for standardenheder stor frihed til at opnå de pålagte mål, evt. understøttet af centraliserede særlige kapaciteter, der tildeles i begrænsede perioder eller rum.*

Hypoteserne gav dermed mulighed for at opstille nye, specifikke efterretningsbehov og fokusere indhentningsindsatserne, og de blev senere bekræftet.

Krigen i Afghanistan – et eksempel på rationalitetens strategiske betydning

Et godt udgangspunkt for at demonstrere betydningen af, hvilken rationalitet, man antager, når man bruger modellen, er en analyse af den sandsynlige udvikling af konflikten i Afghanistan med udgangspunkt i situationen blandt de afghanske sikkerhedsstyrker (ANSF).

¹ ISIL er en ikke-statslig terrorgruppe, og er som sådan ikke i stand til at udgøre militære enheder med alle de folkeretslige aspekter af juridisk og international anerkendelse, som det indebærer. Gruppen, dens medlemmer og dens aktiviteter var og er ikke militære, men kriminelle. Men terrorgruppens kontrol med et territorium og en befolkning, og dens evne til at organisere og indsatte sine individuelle medlemmer gav ISIL den en statslignende karakter og dens væbnede medlemmer en militærlignende status.

ANSF har igennem snart to årtier været hovedgenstand for den internationale støtte til landet, fordi de skal etablere den nødvendige sikkerhed, der er en forudsætning for, at Afghanistan kan komme videre på alle andre områder (*Corruption in Conflict* 2016; *RECONSTRUCTING THE AFGHAN NATIONAL DEFENSE AND SECURITY FORCES* 2017).

Lad os derfor betragte harmonien mellem cirklerne elementer med en hypotese om, at den bagvedliggende rationalitet er en optimering af ANSF's evne til at bekæmpe, inddæmme og ultimativt fordrive eller nedkæmpe Talibans oprørsstyrker. Hypotesen forekommer umiddelbart rimelig, fordi regeringen i Kabul og ANSF reelt udkæmper en eksistenskamp mod Taliban. Kampen på slagmarken er bogstavelig talt et spørgsmål om liv og død for de involverede parter, og kampkraft må da være det vigtigste mål at optimere ANSF i forhold til?

Hvis vi starter med at skabe overblik over empirien og vores efterretningsbehov, er der ikke de store huller. Selv hvis vi begrænser os til offentligt tilgængeligt materiale – 'åbne kilder', som det hedder i jargon – kan vi udfylde såvel den indre som den ydre ring. Hvis vi inddrager klassificeret rapportering fra området, bliver detaljeringsgraden i vores viden om ANSF meget høj, og vi har i sidste instans mulighed for at rejse til Kabul og gennemføre feltstudier. Det samme gælder den ydre ring, der er omfattende og ret opdateret rapportering fra sikkerhedspolitiske, sociologiske, økonomiske og udviklingsfokuserede forskere om Afghanistans økonomi, kultur og ikke mindst politiske funktioner. Vi har altså de nødvendige data til at udfylde cirklerne variable.

I den ydre ring finder vi økonomi, ideologi/kultur og politisk system. Afghanistan har en elendig økonomi, men ANSF er finansieret af eksterne aktører, så det er en mindre begrænsning på styrken. Hvis man inddrager det generelle uddannelsesniveau og evnen til at modtage træning som aspekt, er ANSF på linje med Taliban – måske endda lidt bedre stillet, fordi flere af ANSF's rekrutter kommer fra byområder, hvor flere lærer at læse. Ideologisk/kulturelt er både ANSF og Taliban alle sunnimuslimer bortset fra et begrænset antal Hazararekrutter til ANSF, der er shia og derfor betragtes som kættere af Taliban. Politisk er Afghanistans regering et såkaldt anokrati: et korrupt og dysfunktionelt demokrati, hvor ikkeinstitutionelle, uformelle patron-klient-forhold udgør en væsentlig del af magtrelationerne (Byman 2016: 65). Den politiske ledelse har dog fuld kontrol med ANSF.

ANSF udkæmper en eksistenskamp mod Taliban på vegne af regeringen i Kabul. Teknologisk og doktrinært bliver ANSF støttet af vestlige specialstyrker og fly, modtager moderne uddannelse og træning og har betydeligt bedre udrustning end de talibanere, de er oppe imod. Men organisatorisk er ANSF (og det afghanske politi, ANP) dybt hæmmet af korruption og nepotisme på alle niveauer. Korruptionen udspringer i sidste ende af den afghanske regerings deltagelse i den og regeringens manglende vilje til at nedbringe den til et tåleligt niveau. Korruptionen, kan man læse i kilderne, er i stort omfang den direkte årsag til dårlig foring, unødvendige tab, dårlig logistik, omfattende desertering, manglende evne til at sikre stabilitet og regeringsførelse i store dele af landet og i sidste ende manglende tillid og legitimitet i befolkningen til såvel ANSF og politiet som til den regering i Kabul, for hvilken de udgør den udøvende magt. Derfor er ANSF blevet presset tilbage af Taliban, siden ISAF-missionen sluttede i 2014, og derfor er de internationale sponsorer af Afghanistan med USA i spidsen nu ved at undersøge muligheden for en løsning med Taliban uden om Kabul.

Hypotesen om, at Kabuls rationalitet i forhold til ANSF er at sikre, at ANSF er stærk nok til at nedkæmpe Taliban eller i det mindste holde dem stangen, holder altså ikke.

Det er tydeligvis vigtigere for regeringen i Kabul at drive ANSF gennem korruption og nepotisme (eller for svært at lade være) end at overleve i kampen mod Taliban ved at implementere de nødvendige reformer for at forbedre ANSF's organisation og opnå den nødvendige kampkraft, udenlandske støtte og folkelige legitimitet. Der må altså ligge andre rationaler til grund for Kabuls handlinger eller mangel på samme. Denne nye hypotese om rationalitet kan undersøges nærmere med videnskabelige metoder. Troels Henningsen har overbevisende demonstreret, at såkaldte neo-patrimonielle regimer – dvs. regimer, hvis magt og magtudøvelse hviler på uformelle patron-klient-netværk frem for institutioner – ikke kan gennemføre sikkerhedssektorreformer, selv om deres overlevelse er truet (Henningsen 2019). Betydningen af den udenlandske støtte for Kabuls evne til at holde Taliban stangen kan belyses med andre teoretikers analyser af dette forhold, fx Connable og Libicki. Deres analyse antyder, at så længe den udenlandske støtte opretholdes, taber den afghanske regering ikke borgerkrigen, men hvis den hører op, vil de manglende reformer medføre en betydelig risiko for, at regeringen og sikkerhedsstyrkerne kollapser under presset fra Taliban (Connable & Libicki 2010: 49–56).

Man kan altså på baggrund af sine analyser med udgangspunkt i Krigsførelsens Kredsløbs ydre og indre ring samt den bagvedliggende rationalitet varsle følgende:

Det er mindre sandsynligt, at den afghanske regering vil gennemføre de nødvendige reformer med henblik på at bekæmpe korrupsion og nepotisme. Derfor er det sandsynligt, at ANSF ikke vil kunne udnytte den udenlandske støtte tilstrækkeligt effektivt til at vende den generelle tilbagegang på slagmarken, og at Taliban over tid vil få kontrol med stadigt større dele af Afghanistan. Endvidere er det i nogen grad sandsynligt, at et ophør af udenlandsk støtte til regeringen og ANSF vil medføre, at sikkerhedsstyrkerne inden for et år vil kollapse under presset fra Taliban, og at regeringen vil falde.

De to ovenstående eksempler viser forskellig brug af modellen, der begge kan sammenlignes med matematisk analyse. I ISIL-eksemplet var der tale om en ligning med en ubekendt, der så kunne isoleres og undersøges. I ANSF-eksemplet havde ligningen ingen ubekendte, men selve funktionen i form af rationaliteten bag modellens 'harmonier' skulle identificeres. I begge tilfælde kunne modellen bruges som udgangspunkt for at strukturere den eksisterende empiri. I ingen af tilfældene stod modellen alene, men var en hypotesegenerator, der lagde op til fortsatte undersøgelser med andre metoder – i ISIL's tilfælde med sammenligning af militære føringsdoktriner med udgangspunkt i krigshistorie og i ANSF's tilfælde i sociologiske og statistisk baserede teorier om oprørsbekæmpelse. Ingen af analyserne har inddraget det dynamiske element i form af evnen og mulighederne for at gennemføre forandringer i organisation, doktrin eller teknologi inden for de analyserede tidsrammer, men det er naturligvis relevant i nogle situationer.

Samtidig illustrerer eksemplerne de krav, som modellen stiller til analytikeren om at redegøre for sine antagelser og argumentere for sine teorivalg og vægtningen af de anvendte variable. Uden denne argumentation er der ikke noget grundlag for at diskutere kvaliteten og validiteten af de konklusioner og den varsling, der kommer ud af processen.

Skal modellen have flere og mere specifikke variable?

Men er modellen så detaljeret nok til at kunne anvendes? Her er Krigsførelsens Kredsløbs meget få variable – tre indre og tre ydre – både dens styrke og dens Achilleshæl. Michaelsen argumenterer godt for, at modellen bør udvides indadtil (Michaelsen 2020). Opgaven, i forhold til hvilken den undersøgte entitet harmoneres med henblik på at løse, er så væsentlig, at den bør specificeres. Marrup argumenterer overbevisende for, at modellen vil kunne forbedres med en ydre ring, der beskriver det omgivende samfunds internationale situation (Marrup 2020).

Et eksempel på relevansen af Michaelsens og Marrups argumenter kunne være en lynanalyse af dansk forsvars udvikling gennem de sidste 20 år.

Hvorfor blev Danmarks værnepligtsbaserede territorialforsvar med traditionelle militære kapaciteter afskaffet og ændret til en lille, primært professionel styrke, der ikke kunne forsvare Danmark, men til gengæld udsendes som 'først ind, sidst ud' til store dele af verden (Ringsmose 2007: 27)? Og hvorfor er pendulet ved at svinge tilbage igen (Forligspartierne 2018: 2)? Fordi Marrups eksplicit formulerede internationale, ydre ring har ændret sig fra Warszawapagtens og Sovjetunionens sammenbrud omkring 1990, over terrorangrebene 11. september 2001 til Ruslands annekser af Krim i 2014.

Udviklingen i Danmarks internationale situation har påvirket Michaelsens eksplicit formulerede opgave for Forsvaret – efter at være blevet filtreret gennem modellens ydre ring: det politiske niveau, det økonomiske råderum og Danmarks kulturelle og ideologiske bevægelse væk fra 1864-syndromet over i bredt folkeligt accepteret aktivistisk militær udenrigspolitik. Det politiske niveau er gået fra at indrette Forsvarets organisation, doktrin og teknologi til at kunne bremse en invasion fra Warszawapagten til at kunne fastholde Danmarks værdi som militær samarbejdspartner i USA's krige mod terror. Og nu er vi delvist på vej mod at skulle kunne begge dele i mindre omfang. I denne analyse ligger de tungeste strategiske årsager til udviklingen tydeligt uden for Krigsførelsens Kredsløbs traditionelle ydre 'indenrigsforholdsring', og resultaterne af udviklingen kan bedst forstås på det operative niveau gennem analyse af de deraf ændrede opgaver.

Michaelsens og Marrups forslag om at udvide modellen med flere variable både indadtil og udadtil er altså relevante og bidrager til forståelsen af den undersøgte entitet. Men er det nødvendigt?

Trautner illustrerer fremragende, at et så diffust begreb som militær professionalisme er af afgørende betydning for at kunne vurdere en undersøgt militær entitets potentielle effekt i kamp (Trautner 2020). Endvidere tydeliggør han, hvordan denne væsentlige variabel ikke entydigt falder under nogen af de tre indre variable, doktrin, teknologi eller organisation. Man kunne derfor godt argumentere for at udvide modellen med dette betydningsfulde element som en fjerde, selvstændig variabel.

Det ville imidlertid gå ud over modellens universelle anvendelighed. Hvilken værdi skal man tillægge militær professionalisme, hvis den undersøgte entitet er en civil virksomhed? I stedet for at undergrave Krigsførelsens Kredsløbs universalitet ved at udvide modellen med en specifik militær variabel, nedbryder Trautner, støttet af løbende argumentation, begrebet militær professionalisme i (relativt) målbare

enkeltelementer og fordeler dem under de tre overskrifter, doktrin, teknologi og organisation (Trautner 2020). Herved forklarer han samtidig kommende brugere af hans analyse, hvilke parametre han har inddraget, og hvorfor de er blevet tillagt den vægt, de har fået i analysen.

Konklusion

Mit argument for ikke at udvide modellen er, at dens nuværende, enkle konstruktion er let at huske og intuitiv at bruge.

I de ovenstående eksempler med ISIL og ANSF er Michaelsens opgaveformulering inkluderet i min argumentation for analysen: ISIL's enheder var optimeret i forhold til opgaven med at fordrive irakiske sikkerhedsstyrker, og ANSF's enheder var optimeret i forhold til Kabuls politiske elites behov for at sikre sine patron-klient-netværk. Marrups ydre, internationale ring er inkluderet i ISIL's behov for at beskytte sig mod Iraks udenlandske støtters avancerede elektroniske målopløring og efterfølgende flyangreb samt i Kabuls mulighed for at finansiere ANSF med internationale donationer frem for lån eller skatteindtægter.

Min påstand er derfor, at modellens nuværende, enkle form er med til at gøre den til det, Sjogren kalder "en nyttig struktur, en huskeliste eller en model, der har vist sig anvendelig til at skabe sig et indblik i et meget komplekst felt" (Sjogren 2020a). Selv om den undersøgte entitets opgave ikke nævnes specifikt i modellen, skal man være meget omhyggelig med sin analyse af den, fordi den er afgørende for at identificere den bagvedliggende rationalitet. Og hvor det er relevant, må man inddrage den undersøgte entitets internationale situation i rammen af IP-teori.

Modellen kan anvendes til at analysere, hvorfor lokale politistationer lukkes, og hvor sandsynligt det er, at NOVO bliver i Danmark. Den kan analysere, hvorfor butikkerne flytter ud af bycentrene, og om den udvikling vil vende. Told & Skat kan bruge den til at tilrettelægge indsatsen mod bestemte smuglergrupper eller kategorier af kriminalitet, og historikeren kan anvende den til at argumentere for, hvorfor Marius i det sidste århundrede før Kristus professionaliserede den traditionelle romerske borgerhær.

Hvis man gør modellen mere specifik, risikerer man at miste dens universelle karakter og dermed begrænse dens anvendelsesmuligheder.

Min konklusion bliver derfor, at modellen i sin nuværende, enkle form er let at huske, men stiller betydelige krav til analytikerens evner til at finde relevante teoretiske modeller at teste dens indledende konklusioner på samt til at argumentere for sine valg. Og at modellen har et dårligt navn. Krigsførelsens Kredsløb er ikke et kredsløb, og den er ikke begrænset til analyser af krig og konflikt.

Men indtil der kommer et bedre navn, er Krigsførelsens Kredsløb let at huske. En 'fornuftig hypotesegenerator' har ikke samme fængende klang.

Competing Interests

The author has no competing interests to declare.

Litteratur

- Bastug, M. F., & Guler, A.** (2018). The influence of leadership on the strategies and tactics of Islamic State and its predecessors. *Journal of Policing, Intelligence and Counter Terrorism*, 13(1), 38–59. DOI: <https://doi.org/10.1080/18335330.2018.1432879>
- Bennet, M.** (1991). *Agincourt 1415 – Triumph Against All Odds*. Osprey Publishing.
- Byman, D.** (2016). Death Solves All Problems': The Authoritarian Model of Counterinsurgency. *Journal of Strategic Studies*, 39(1), 62–93. DOI: <https://doi.org/10.1080/01402390.2015.1068166>
- Christensen, C. B., Poulsen, N. B., & Smith, P. S.** (2015). *Waffen-SS*. Gyldendal.
- Connable, B., & Libicki, M. C.** (2010). How Insurgencies End. I *RAND* (Vol. 48). Hentet fra <http://books.google.com/books?id=B2t-kEcuBLsC&pgis=1>
- Corruption in Conflict: Lessons from the U.S. Experience in Afghanistan.** (2016). Hentet fra www.sigarmil/investigations/hotline/report-fraud.aspx
- Forligspartierne.** (2018). *AFTALE PÅ FORSVARSOMRÅDET 2018–2023*.
- Harris, J. P.** (1996). Cavalry and the Development of the Breakthrough Doctrine. I P. Griffeth (red.), *British Fighting Methods In the Great War* (s. 138–175). Frank Cass & Co.
- Henningsen, T.** (2019). *The puzzle of non-cooperative but existentially threatened regimes*.
- Magenheimer, H.** (1998). *Hitler's War*. Cassel & Co.
- Marrup, K.** (2020). Krigsførelsens Kredsløb 2.0 – Kapabilitetskredsløbet. *Scandinavian Journal of Military Studies*, 3(1), 239–248. DOI: <https://doi.org/10.31374/sjms.80>
- McNaugher, T. L.** (1979). *Marksmanship McNamara and the M-16 Rifle: Organizations, Analysis and Weapons Acquisition*. Santa Monica.

- Michaelsen, H. P. H.** (2020). Krigsførelsens Kredsløb som kapabilitetsmodel – fra symmetrisk model til fokus på opgaven. *Scandinavian Journal of Military Studies*, 3(1), 265–273. DOI: <https://doi.org/10.31374/sjms.83>
- Nicolle, D.** (2000). *Crecy 1346 – Triumph of the Longbow*. Osprey Publishing.
- RECONSTRUCTING THE AFGHAN NATIONAL DEFENSE AND SECURITY FORCES.** (2017). Hentet fra www.sigar.mil/investigations/hotline/report-fraud.aspx
- Ringsmose, J.** (2007). *Danmarks NATO-omdømme. Dansk Institut for Militære Studier. November 2007. Danmarks NATO-omdømme fra Prügelknabe til duks*. Hentet fra www.difms.dk
- Rizvi, M. M. A.** (2012). Evaluating the Political and Economic Role of the IRGC. *Strategic Analysis*, 36(4), 584–596. DOI: <https://doi.org/10.1080/09700161.2012.689528>
- Sjøgren, S.** (2018). Hvad er Krigsførelsens kredsløb og hvad kan vi med det. krigsvidenskab.dk. Hentet fra <https://krigsvidenskab.dk/hvad-er-krigsfoerelsens-kredsløb-og-hvad-kan-vi-med-det>
- Sjøgren, S.** (2020a). Krigsførelsens Kredsløb i et videnskabsteoretisk perspektiv – teorier, modeller og virkelighed. *Scandinavian Journal of Military Studies*, 3(1), 223–238. DOI: <https://doi.org/10.31374/sjms.77>
- Sjøgren, S.** (2020b). Krigsførelsens Kredsløbs hvem, hvad, hvor. *Scandinavian Journal of Military Studies*, 3(1), 210–222. DOI: <https://doi.org/10.31374/sjms.76>
- Trautner, J.** (2020). Kapaciteternes Kredsløb – en analysemodel til vurdering af militære styrkers kvalitet og kampkraft. *Scandinavian Journal of Military Studies*, 3(1), 249–264. DOI: <https://doi.org/10.31374/sjms.81>

How to cite this article: Jensen, M. S. (2020). Krigsførelsens Kredsløb – en fornuftig hypotesegenerator. *Scandinavian Journal of Military Studies*, 3(1), pp.202–209. DOI: <https://doi.org/10.31374/sjms.75>

Submitted: 12 May 2020 **Accepted:** 03 July 2020 **Published:** 16 November 2020

Copyright: © 2020 The Author(s). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC-BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited. See <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.